

ALBINA

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Viñeri-a si Dominec'a, candu o còla intréga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiariloru.

Preliulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patriaru	2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patriaru	4 " " "

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune: **Josefstadt, Langegasse Nr. 43**, unde suntu a se adresá si corespundintiele, ce privesc Redactiunea, administratiunea s'eu speditor'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuñcie si alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde cate 7 cr. de linie repetitile se facu cu pretiu scadutu. Pretiulu timbrului cate 30cr. pentru una data, se antecipa.

Viena 18/30 iuliu 1867.

Conchiamarea delegatiunilor imperiului nu s'a publicatu inca pana astadi, si atentiunea publica tóta e in acceptarea acestui evinémentu. Daca vomu crede informatiuniloru unor diurnale de aici, intrunirea acestoru delegatiuni se va intemplá luni ce vine, conformu unei decisiuni in consiliulu ministeriale, si spre acestu scopu cati-va ministri unguresci au si sositu la Viena. Organele fostiloru centralisti, acum dualisti cu trupu cu sufletu, pretindu a mai sci cà membrii delegatiuniloru intre sine au facutu pregatirile si contielegerile necesarie pentru inceperea desbateriloru, asiè s'ar fi invoitu in privinti'a portarii presidiului, apoi cà prtratarile se decurga in limb'a nemtiésca si se nu se publice pana la incheiare.

Scimu cà dóue cestiuni mari se vor asterne acestoru delegatiuni, un'a e modulu prtrataréi afaceriloru comune imperiale adeca proieptulu comisiunei de 67 a dietei unguresci, si apoi impartirea finantielor.

Judecandu despre cele intemplate de la inaugurarea dualismului, amu crede cà acestoru delegatiuni va succede si incoronarea intentiunátei sisteme, cu atata mai vertosu pentru cà partitele in senatulu imperiale neci nu sunt destulu de bine grupate, neci espresé de ajunsu, ba li lipsesce ori ce programu (vedi in asta privintia articolulu nostru mai la vale) deci din asta parte dualisti magiari n'ar avé se se accepté la veri una opusetiune seriósá.

Nu sunt inse si foile federaliste cari se créda in asemenea rezultate. Diurnalulu de Praga „Politik“, renviatu nu de multu, afá cà Herbst si Kaiserfeld au sentitu necesitatea de a se contielege cu corifeii federalismului. Prin alte foi de aceeași colóre politica se respandesce si possibilitatea desólverei senatulu imperiale.

Nesmintitu cà nu vor fi tóte cu lapte cate le respandesce o partita si alt'a, dar paru a probá cà durerile nascerii dualismului nu sunt mici. —

Dupa cestiunea Luxemburgului, avemu acum o cestiune a Schleswigului de medianópte, carea amenintia a sedesvoltá in modu nu mai putieniu interesantu de catu cea trecuta. Guvernulu Franciei intr'o nota catra Berolinu pretinse efeptuirea art. V. din tratatulu de pace de la Praga. „Monitoriulu“ apoi demintí predarea unei asemenea note, si d'aristic'a independente crede cà in adeveru nu s'a predatu ci numai s'a cetitu, si atata ajunge.

„La France,“ organulu curtii francesci, comentandu cuvintele din „Monitoriu,“ dice intre altele: „Franci'a voiesce pace si primesce starea creata in Germani'a, dar trebue ca Prusi'a se remana intre marginile pacii de la Praga, si se nu mai faca alte cuceriri. Pana la Sadowa, resbelele mari, in cari noi avemu rol'a principala, erau pentru restituiréa ecilibriului in Europa, n'aveau altu resultatu de catu eliberarea popóraloru. De la Solferino si Sevastopolu amu venit cu invingeri fora cuceriri, cu gloria fora ambitiune. De la Sadowa cucerirea e pretiulu gloriei militare, statele se aneséza cu sil'a, suveranitatile desparu, dinastiele se alunga, si forti'a triumfatória substitue dreptulu publicu celu devinsu. Daca moral'a si-are drepturile, politic'a si-are necesitatile. Franci'a nu va suferi ca Prusi'a se intre in Bavari'a, se se incuibe in Baden si se amenintie fruntariéle nóstre.“ —

La fruntariéle statulu papale se aduna voluntari italiani, cari ascépta numai ocaziunea, rescól'a celoru din Roma, pentru a plecá contra poterei lumesci a santulu parinte. Guvernulu italianu si celu francescu desvólta tóta aptivitatea pentru a impededá erumperea turburariloru, càci ambe aceste guverne, in renumit'a conventiune de septembre, s'au legatuitu pentru scutirea teritoriulu papale.

Fisionomi'a senatulu imperiale.

(S) Respundiendu dorintiei manifestate in o corespundintia din Bucovin'a, in privinti'a notielielor de interesu despre activitatea si afacerile senatulu im-

periale, pre langa cele referate in numerii de mai nainte, aflamu acum'a, dupa scen'a antaia a dramei nóstre parlamentarie, a desemná fisionomi'a politica a corpulu legelativu, de la carele ascépta popórele resolvarea cestiuniloru cardinali ale imperiului si totu odata si ale tieriloru.

Inca nainte de deschiderea senatulu se facura unele conferintie preliminare in Vien'a, de o parte a ablegatiiloru germani. Resultatulu acelor conferintie fu infiintarea unui clubu de colóre politica, carele de la numele fruntasiloru sei trecu in publicu sub numirea de: *clubulu herbst-caiserfeldianu*. Pe care basa politica se urdi acestu clubu? si cari sunt liniamentele programulu seu? acést'a au cà remase unu secretu, au cà intru adeveru nu erau chiarificate aceste obiepte, de óra-ce, interpelati fiindu domni Herbst si Kaiserfeld de ablegatii bucovineni despre programulu clubulu, primira respunsulu, cà unu programu detaiatu nu au, dara in genere respicandu sunt pentru dualismu si pentru institutiuni liberale.

Cu tóte acestea se asotiara la clubulu herbst-kaiserfeldianu unu numeru insemnatu de ablegati, mai cu séma nemtii din Boemi'a, din Austria de josu si de sus, din Stiri'a si chiaru din cele lalte tieri cate unulu doi, afara de magnatii si nationalii din acele tieri si de toti ablegatii din Galiti'a, Bucovin'a, Carnioli'a si Tirolia. Numerulu acelu clubu, carele ocupá locurile in stang'a, éra ce e drepu aprópe de o sutá, si cu o numerositate ca acést'a mai cà ar fi potutu se faca o dictatura parlamentaria; dara dupa ce in decursulu desbateriloru a supra adresei la cuventulu de tronu mai multivorbitori din taber'a herbst-kaiserfeldianiloru dederá pre fatia, cà ar voi se urdiésca o egegonia germana intru scaderea nationalitatiloru, si unu centralismu parlamentariu intru scaderea autonomiei regatelor si tieriloru, incepura unii altii a se desface de numitulu clubu si, lipsindu afara de acést'a si tactulu necesariu in conducere si disciplina, se aretà pre adese, cà nu are neci o potere morale de a dá direptiune la consultari si votari.

Asiá devenira lucrurile pana la atat'a, cà clubulu Herbst-Kaiserfeldianu, carele trecea in fati'a luméi de o majoritate spetavera a casei se póte acum'a considerá de dissolvatu.

Ce se atinge de cea lalta parte a casei ablegatiiloru, carea cuprinde mai ca trei din patru parti, se ramuresce in mai multe fractiuni asiá dicendu compacte, si anume: ablegatii poloni din Galiti'a cam treidieci si cinci la numeru facu un'a, ablegatii din Tirolia a dóu'a, slovenii cu alti cati-va slavi a trei'a, éra bucovinenii cu cea mai mare parte din centru a patr'a fractiune. Inse acesti patru factori, desí in unele privintie secundarie se deosebescu, in cestiunile cardinali d.e. in cauzele autonomiei tieriloru, a nationalitatiloru s. a. convinu si pasiescu in unasiaceca si direptiune precumpentórie.

Dreptu e cà stang'a carea, precum se cunoscu de mai multe ori, face opusetiune regimulu actualé si esí cu propunerea pentru infiintarea unui ministeriu parlamentariu asemenea celuia din Pest'a, nu a intrelasatu a face aruncaturi si imputari ablegatiiloru autonomisti si nationali, éra jurnalele din Vien'a, ale caror'a organe si tendintie sunt cunoscute, se plangu cu amaratiune inca mai mare a supr'a fractiuniloru ce nu se tienu de stang'a; dara aceje plansori si acusari numai acél'a le póte primí de adeverate carele nu urmasesce pasu dupa pasu tactic'a stangei si nu patrunde mai aduncu fiinti'a obieptelor tratande si tendintiele de egegonia germana si de centralismu parlamentariu. De ací e de splicatu, de ce a trebuitu se cada mai multe propuneri ale stangei, cari se pareau a fi liberale si salutare. Catu pentru ministeriulu actualé, nu au autonomisti si nationalii neci o cauza de a fi nemultiamiti, si pentru aceea este spriginitu de densii, éra cu infiintarea unui ministeriu parlamentariu pentru tierile reprezentate in senatu, nu se potura invol centrulu si drépt'a din caus'a cà inca nu e facutu revisiunea legiloru fundamentali din 20 optovre 1860 si 26 fauru 1861, si din caus'a, cà de s'ar fi infiintatu noulu ministeriu precum cugetau candidatii din clubulu herbst-kaisersfeldianu, atunci pentru lar-

FOISIÓRA.

Cetatile Mejicului si locuitorii lor.

(Inchoiare.)

Administratiunea politíei e inca, cum am dice pe la noi, in fasii, ce o simtuescu cu deosebire europeni. E adeveratu cà polití'a se ingriješce ca orasiulu se aiba apa, ca se nu-i lipésca cele de nutrementu, ca pretiurile acestora se fie bine regulate, si in urma ca mesurile cu pondurile se nu alunese. Ba mai multu; curatieni'a strateloru inca e priveghiata incatu-va, desí sopilotiloru cum am disu (vulturi co trasescu din mortacine) le mai remane ceva de lucru, inse in timpurile mai nóue se vede cà acesti fideli sateliti politíenesci stau cato o jumetate de dí fora tréba. Eu am conchisu din multimea sopilotiloru de pe coperisiele caselor, cumca polití'a s'a imbunatatitu de óra-ce daca

m'asiu fi dusu intradinsu a me incunoscintia despre aventulu ce l'a luat, póte asiú fi auditu pre multe d'ale bune de la cutare esaltatu creolu care ca o melitia mi ar fi disu cumca ei (mejicani) stau la intreute cu polití'a Parisulu, si cestiunea politíenesca va avé acú deslegarea ei la espusetiunea din Parisu, unde Dnealui nici catu nu se indoesce cà medail'a de auru va fi premiulu osteneleloru ce si a datu cu ramur'a acést'a. Dar in trebi unde polití'a apare ca executiva, cum am dice d. e. a porunci ca cintrimele se fie in óresi-care indepartare de orasiu, ori ca orasiulu se aiba spitaturi proprii, ori se dee mii de mii de ordinuri ca cutari séu cutari lucruri se „se faca“ (si apoi se „se uite“ si se nu se urmarésca) dar in specialitatea acést'a sunt mari, se li cauti parchia; dar ca se afe vor unu furu, ori altu industriasiu de categori'a acést'a, ori se fie in stare a oprí jucarea la hasardu, séu se urmarésca pre tontorii si fura-diu'a, cum li dieu acolo „lepero,“ séu se curetie stratele bantuite de Indiani imbetati, si ce e mai multu, a supraveghiá pe

portatorii de pumnaire ori cutite la breu, din care motivu omorurile mai alesu din patima, sunt la ordinea dilei — — aceste suntu pentru polití'a mejicana pana acú nisce probleme sigilate cu siepte sigile. —

Legea dara ea prevede pentru crime pedepse mari dar apoi ce ajuta legea candu intrebuintiarea ei e unu pium desiderium. In multe trebi merge lucrulu slabu, si daca vorbescu cu vre unu indigenu, elu va recunosce relele si nepastuirile ce provinu din neascultarea legiloru, inse capetulu emendariloru trage dupa sine, cumu 'mi dise unulu, ura si póte chiar persecutiune. Alegerile municipalitatii se facu anualminte; asiá dara tóte odióscle anului le lasa urmatoriulu, pentru cà vedi Dómne, Dnealui voiesce se traésca in pace. Apu-s'au sórole, domolitu-s'au caldur'a innadusitóre; si noi mergemu se vedemu unde curge multimea de carete elegante trase de cai frisoni ori catari (mul) alesi, pamenteni, séu unde fuge acésta societate de calareti si caleréie elegante, cu cai spumegatori si sioli si frene de

argintu! La promenada (alameda). Aici privescu si se privescu. Aici saluta lionii frumusele din careta, si dau mana spre a merge pedestru. in umbr'a sirului de arbori, pentru noi esotici Cum se vor petrece ei sér'a, totu alameda respunde. In alameda se facu hotaririle de petrecere ori la teatru, ori la tertulia, ori balu ori la mósa de jocu. Miscamentulu sémena celuia din piatia, unde inse se mai adauge si vuetulu copiiloru.

A resunatu de odata clopotulu bisericii catedrale cu o lovitura — carni respundu tóte clopotele bisericutiiloru cu alta, si éta tóta multimea e oprita in mersu ca la comanda, barbatii si iéu palariele, multe buze se misca pentru Nascatóre de Domnedieu (ave maria); suna a dóu'a a treia lovitura de clopotu si trecandu sunetulu a intratu de nou viétiá in multime. Inainte inse de ce barbatii si acoperu capulu dau cunoseutiloru buna sér'a (buenos tardes) chiar in casa se indatinéza, si nici unulu dintre servitori v'a aduce sér'a lumina in casa fora a dice „buna sér'a“ Impartirea dilei la salutari in

girea cercurilor de autonomie a tierilor si deslegarea favorabila a cestiunii nationalitatilor ar fi ramas prospecte de totu slabe.

Si noi tienemu de unu lucru deploraveru, ca fisionomia parlamentaria a casei ablegatilor este inca pana acum asiá de putienu marcata in trasurile esentiale, asiá de putienu adumbrita in colorile de vietia. Si noi dorimu, ca se se formeie o majoritate parlamentaria bine disciplinata, carea se dea impulsu si direptiune in cauzele cardinale ale vietii nostre constitutiunale, inse nu altfelu de catu pe bas'a unui programu detaiatu, si nu pre altfelu de programu de catu pre unulu, carele, fiindu insuflatu de unu liberalismu constitutiunale adeveratu, se corespunda recerintieloru faptice ale imperiului si ale tieriloru din carele e compusu, si garantandu impacarea dorintieloru si pretensiuniloru drepte ale poporeloru, se faca adeveru din visurile egalei indreptatiri. Sub flamur'a unui clubu parlamentariu organisatu pre bas'a unui programu de astfelu, se va pune cea mai mare parte de ablegati, si o majoritate ca acést'a va fi in stare a direge cu efectu negótiele legelatiunii si a dá contingentulu la formarea unui ministeriu parlamentariu in Vien'a.

Promontoriulu **Moderatu** (c. Atad.)
20 iul. 1867.

(*Fratietate*) voiescu si magiarii si nemagiarii, numai catu ceia intielegu pe bas'a dreptulu personalu, acesti pe bas'a dreptulu nationalu; asiá acestu nodu gordianu nu credu se-lu desnođe cineva, daca nu sabia lui Alesandru celu mare.

Fostu-au intre magiarii cari, prevediendu situatiunea la care va deveni natiunea m. de multu au sfatuitu amicetia cu cele lalte natiuni; asiá brnulu N. Wesselényi mi se pare — in 1840 a spusu ca natiunea magiara are lipsa de fratietatea romaniloru ca ei au venitorime si fara magiarii, era magiarii nu au fara romani. Contele S. Széchenyi (uniculu diplomatu mag.) a nisuitu la infratire prin comun'a usiorare a sarcineloru fara sila, macar ca scopulu mai indepartatu si a diplomatulu a fostu magiarisare pe nesentite. Sunt si astadi cari prevedu ce are magiarismulu se accepte fara infratire cu cele lalte natiunalitati, dara problem'a totusi nu se va deslegá din dóue cause: a aristocratismulu si a suprematiei nationale.

Unu art. din „Magyar Ujság“ de la 17 l. c. din Pesta, (consunatori cu epistol'a lui Kossuth contra Deák, dar nu alui Kossuth din 1847/8, ci a celui care mai tardiu au facutu sperintie in America si alte tieri libere, unde poporatiunea nu are frica de vre o suprematia nationala) reconosece ca pretensiunile natiunalitatiloru, provenite de la natura ins'asi, sunt drepte, ca nu ceru vr'unu sacrificiu de la natiunea magiara, si ca daca nu se voru asecura, natiunea mag. e amenintata cu periculu; — de odata marturisese ca aristocratii neci candu nu

au lucratu pentru bunulu comunu alu patriei, ci numai pentru binele loru propriu. Marturisirea acést'a dóra e basata pe vietia aristocratiloru de nainte de 1790, ba inca si pe acelor'a din urma, candu in casele loru nu se pre audia limb'a loru materna, era banii in patri'a sa adunati de pe spatele iobagiloru i scotiau in tieri straine s. a. Aristocratii sunt si astadi cei ce au fostu mai nainte, diferentia e numai in modulu cu care socotescu a roest, si inca din cauza ca mintea patriotiloru desvoltandu-se, se vede a fi amenintatoria, deci ca se nu patiesca ca si aristocratii din Francia, nu fara prefacere s'au alaturatu catra parti'a patriotica liberala. Cati s'au alaturatu cu sinceritate, numai bunulu Domnedieu póte se scie. Martori ni sunt congregatiunile comitatense, nainte si dupa 1836, candu aristocratii in declaratiunile loru se aratau liberali, dara votulu decidatoriu sub diverse preteste lu dedea contra. Acuma pretestuindu mantuire in dualismu, a sciutu se atraga la sine parti'a precumpentoria; pe acést'a folosindu-o dara de avangarda sub masc'a natiunalitatii, propasiesce — metemu — catra unu scopu alu seu propriu.

Care e scopulu profiptu alu aristocratiloru? nesmintitu cu greu se póte determiná, dara din trecutulu loru nu e fara cuventu tém'a, fric'a, ca nu toti tientescu libertatea, buna starea comuna a patriei, ci pe socóta patriei (daca nu si pe a monarceii) la recastigarea dreptulu perdutu, desí póte in alta forma.

La acést'a prevedu multi cari acuma se inchina opulu inceputu, vedu o salvatela a natiunii sale ori striga: „ace'a nu voru ajunge, ace'a vatema legile, vatema constitutiunea!“ Asiá e in adeveru, si totusi pe cale legala potu se-si ajunga scopulu, éca cum:

Ministrulu imp. de finantie candu in senatulu imp. a descoperitu starea finantiei a disu: ca pentru deficitulu aretatu, contributiunea nu se póte urca, caici atunci ar trebui se se platésca din capitalu; e, dara cei ce o platescu, — afara de aristocrati a carora venituri mari peste contributiune si peste traiu li dau si unu prisosu insemnatu — si cei alalti toti, cu deosebire plugariulu, sci, sentiescu ca o parte a contributiunii totale de cativa ani in éoce numai din capitalu platescu, si despre adeverulu acést'a se póte convinge ori cine, daca va alaturá venitulu curatu cu lipsele neincunjuravere si cu totalitatea contributiunii drepte si indrepte, cu pedepsele de timbru, cu finantii si altele, cate se scotu peste anu, séu daca va alaturá starea activa a plugariulu din 1849/50 cu cea de acuma, mai adauge imprumutulu din tempulu fómetei care absorbe o parte a venitulu, si asiá va vedé resultatulu: ca mane poimane neavendu plugariulu alt'a, pe cale legala i se va vinde casa si pamentulu, apoi in catarime mai mare, numai aristocratii, intielegenduse — dóra — pentru incungiurarea concurentii, bagulu ici, altulu colo va cumperá pe pretiu hagatulu pamenturi, si apoi era pe langa contractu le va restitui, sciindu bine ca fara agronomu n'au vietia neci aristocratii, neci patri'a. Éca dara urbariulu, iobag'ia in form'a contractualismulu, cu usura restituita, recastigata, dicu cu usura, caici tóte sunt vendute cu pretiuri mici éra bietulu plugariu acum'a n'are neci mosia propria neci banii pentru rescumperarea ei de 19—20 ani platiti; si in asta forma a iobagicii cumperatoriulu va fi scutitu inca si de influint'a legelatiunii, a dietei.

Aceste tóte se potu intemprá numai din

causa ca natiunea magiara se lasa a se seduce, ca ea fara suprematia nationala ar fi perduta, pana candu de alta parte era cele lalte natiunalitati pretindu egalitate nationala, si asiá fratietate. n'avemu de acceptatu, — si nu ne potemu contielege pentru delaturarea altoru rele eventualu ce ne amenintia.

Unu altu art. totu in „M. U. nrulu 88 ca respunsu la art. din nr. 87 inca recunoscendu ca fratietatea e de lipsa pe bas'a drepturiloru egale, firescu ca in intielesulu proieptulu subcomisiunii, — dice ca natiunea magiara ar avé destula potere materiala si spirituala de a nemici ori ce prepastia, daca s'ar ivi.

Io nu sci ce prepastia intielege autorulu, pre care poterea natiunei magiare ar nemici-o? Aci se póte aplicá: „Risum teneatis amici“ caici daca intielege casuri de „bujtogatás, izgátás“ atunci natiunea magiara nu trebuie se-i de ponderantia, caici e de ajunsu unu fogmeg de comisariu; éra daca prepastia ar veni din afara, atunci autorulu se face de risu daca poterea natiunii mag. o va asemená cu cea a Rusiei, Franciei, Borusiei, Italiei.

Daca asiú fi din sinulu natiunii magiare atunci, fara frica ca mi se va splicá de contractate, inimicetia, cu totadinsulu asiú reflectá natiunei magiare la istoria Poloniei, care a cadutu prin intrigele — asiú demustrá nedreptatile, asupririle ce natiunile nemagiare au suferitu si suferu si astadi; asiú demustrá ca pretensiunile natiunalitatiloru se potu asecura fara neci o periclitare a natiunei magiare; asiú strigá in audiulu natiunei intregi ca suferintiele natiuniloru nemagiare deschidu cale, dau indemn, ocaziune Rusici de a cutezá la realisarea planulu ce-lu testá Petru celu Mare, si in casulu acést'a natiunea magiara ins'asi póte fi pentru totu deun'a combatuta de natiunalitatele asuprite, — dara ca fiu alu natiunii romane me rogu de Ddieu se ne ferésca de cea ce nu dorimu, se faca o minune cu o infratire adeverata a natiunalitatiloru ca asiá cu poteri unite se inaintamu bunulu comunu alu patriei, si se marimu poterea monarceii.

Scorniturele magiare si nemtiesei despre emisari intre romanii din Austria.

Diaristia straina nu incéta cu denunciatunile sale, mai vertosu de la casulu lui Candianu in éoce. Éca acum li o spune „Romanulu“ ca Romania neci candu uu s'a cugetatu a trimite emisari. Articululu acestei foi cu datulu 10/22 iuliu e o demintire eclatanta pentru foile straine, elu contine:

O depesia de eri, spediata din Elopatac, catra redactiunea Romanulu dice:

„D. Candiano a fostu arestatu in Zlatna, sub pretestu de emisari, si a fostu scortatu la 15 iuliu la Aiudu.“

Publicandu acést'a depesia ne'implinimu dóue detorii. Un'a a face cunoscutu faptulu d-lui Ministru alu afaceriloru straine, spre a reclamá contra unei arestari atatu de ilegale, daca in adeveru s'a facutu precum dice depesia de mai sus, pe unu pretestu atatu de neadeveratu catu este si absurdu. Se cugete ministeriulu Maghiaru la ce se espune candu vom adoptá si noi ca represalie, asemene preteste.

A dou'a este a spune din nou maghiariloru ca romanii d'aici n'au facutu, nu facu si nu vor face propaganda in Romania de peste

Carpati. N'au facutu, nu facu si nu vor face, caici, multumita ceriului, n'amu fostu bantuiti de bóla barbara, si din tóte punturile de vedere ucidentorie, a concistelor (cuceritoru.) Romanii au avutu inteligentia politica a nu luera nici chiaru pentru cele mai legitime anesuni.

Timpulu concistelor a trecut, si candu unu guvernulu séu o natiune lucréza pentru idee ce sunt trecute, putrede, ei sci c'acea lucrare va produce de securu perirca acelu guvernulu si chiaru acelei natiuni.

Ei sci ca ideia cea noua, ideia cea domnitore si poterica este reconstituirea natiunalitatiloru; si sci asemene c'acea reconstituire pentru a fi buna si tare, nu trebuie se se faca cu sabia si nici chiaru prin emisari si prin propagante intortochiate.

Candu este o adeverata afinitate intre dóue corpuri, candu este o atraptiune naturala, acea potere este atatu de mare in catu de sine-si, prin ea insa-si va invinge obstacolele. Urmandu dar fara siovaire, cu credintia si cu inteligentia legile naturei, Romanii din Principatele-Unite n'au trebuintia a s'ocupá de catu de desvoltarea loru morala si materiale, si nu vor suscitá veciniloru loru neci celu mai micu neajunsu.

Daca Maghiarii au isbutitu séu vor isbuti a facu pe Croati, pe Serbi, pe Romani, a se lipi de densii, a se contopi cu densii, séu a se confederá si a traí in armonia si fratie, noi n'avemu nimicu a dice, ba anca li vom pofti in sinceritate, cea mai mare propasire, si vom cautá a li areta, in ori ce ocaziune, si a li areta prin fapte cea mai doplina fratie. Au trecut timpii in cari, pentru ca o natiune se prospere, trebuia se fie mare prin numerulu ei. Natiunile devinu mari acumu prin cultur'a morale si materiale si prin valoarea idealulu loru, si la acea marire adeverata aspira Romanii din Principatele-Unite, acea marire o urmarescu si la acea marire suntemu securi ca in curundu vor ajunge. Fie dar linisciti, vecinii nostri Maghiarii, si créda, ca in viitoriu ca si in trecutulu nici umbra macar a unui neajunsu nu li va veni de la noi. Si daca nu punu temeiú nici pe dovedile ce le am datu pan'aci, nici pe dovedile morale ce le puseramu in vedere, daca idealulu loru, ce este acela alu timpiloru barbari, ii oprescu d'a intielege p'alu nostru, apoi li vom dá oalta dovada ce sunt in stare s'o 'ntielga. Ei bine, li vom dice: chiar de n'am fi patrungi de ideiele cele noue, chiar d'a-m urmari, cum ne presupuneti, judecandu-ne dupa voi, o intrunire silnica, chiar asiá n'am avé trebuintia de emisari si de propagante; caici unde potemu gasi emisari si propagandisti mai buni de catu voi, de catu procederile vóstre in privint'a Croatiloru, a Serbiloru si mai cu séma a Romaniloru? Nicairo; si daca potemu avé vr'o temere, apoi ea este acela ca loviti atatu de tare in catu radicati pre iute furtuna in contra vóstra si mai cu séma in contra Austriei care se pune prin voi in noue pericle, si asupra caror'a noi ne silimu necontentu se-i atragemu atentiunea.“

Pana aci din „Romanulu.“ E declaratu destulu de apriatu ca fratii nostri de preste Carpati neci vedu necesitatea, neci au vointia a trimite emisari.

Din parte-ne acceptamu ca foile regimulu se ni spuna pentru cari motive a fostu pus sub veghiare d. Candianu? Pre ce temeiú l'a judecatu de emisari si l'a escortatu? Se ni

Spania precum in tóta America spaniola e asemenea. De demanetia pana la médi se saluta cu „buenos dias“ (buna ziua); de la médi pana la inmurgitu „buenas tardes“ (buna ser'a) si de aci innainte „buenas noches“ (nopte buna). —

Candu incepe „ovatiunea“ adeca sunarea clopotulu, tóta lumea fuge spre cetate, stratele sunt pline de ómeni care se preambila inspirandu aerulu sanetosu.

Unu clopotielu mititelu oprescu si face se ingenunchia multimea dintr'o strada; ceva fi ast'a? respunsulu e scurtu si laconicu „nuestro amo“ adica semnalulu cumca vine unu preotu cu tain'a sacramentulu pentru vreunu bolnavu. Dar acestu preotu nu e pedestru ca acela cu care se intalnisc Radu din Habsburgu, oferindu-i calulu se tréca riulu; preotulu nostru e intr'o trasura trasa de 3—4 si 6 cai albi ori catari, urmaritu de diaconi séu cantori cu fanare pompose, la ivirea preotulu séu la audiulu clopotielulu tóta lumea, cum am disu, pe strada si balcóna cade in genunchi si nu se radica pana nu perde din vedere trasur'a. — Cocisiulu cam

de comunu e unu omu cu védia din cet'a „cocisiloru Domnulu“. — In orasie provinciale e intoamni asiá, dar in capitala si orasiele de portu ucigalu erura a mai crescatu multe din aceste datine, si cet'a cocisiloru Domnulu nu gasescu remplasuri precumu si lume de pe strate i s'a astupatu urechiele la sunetulu clopotielulu. Sunarea clopotulu inse mai aduce dupa sine inca si alte urmari in vietia orasieniloru. Elu chiama pe holtei la cafenea, si Damele cu damicelele la ciocolata. — Pentru sesulu femeescu ciocolata e conditio sine qua non dar tóta lumea pana si lucratorii de di suntu la acestu timpu supusii ciocolatei.

Negotiatoriulu trage bilantiulu castigului de peste di si expedéza epistótele comerciali, si clas'a medilooia inchide atelierurile, ca se se-duca la portaluri séu sub arcade se auda minciunile de preste di. — Visitele se facu sér'a. Cine nu se duce in teatru, acela cercetéza o „tertulla“ (mai multe familii adunate intr'o casa) si acolo legandu-se pe fotoliurile comode, mari, vorbescu, fuma, canta, si béu apa, celu multu béu

unu paharelu de madera (falsificatu) ori sangria (putinu vinu cu apa multa si sacharu) ori limonata. Mejicanulu e modestu, si pentru voi'a buna nu are lipsa de beuturi iritatorie.

Adese ori se intempra ca barbati se sepera de femei, ca se puna o „banca“ micutia séu se jóce unulu in carti a la Whiest. Galanii nu se despartiescu, si facu exercitiuri spirituale cu vorbe din lessiconulu amorulu pe'trecute, fora ca vre odata se vatemc bunacuvintia. Apoi arangéza acesti galani unu jocu óresicare unde miscarile sunt legere cum e cuadrilu, asiá de exemplu „danza“ ori Boléro care e impreunatu si cu cantece, si nu ar avé pentru societatea acést'a joculu in sine unu atractivu, daca nu ar jacea picanteria joculu in mimica.

Amorisatii pricepu a si impartesi simtiuntile dupa musica ori dupa apropiere si in departare, conformu joculu, fora se fie siliti a vorbi, si jaluziloru nu le remane alt'a de catu se rida amaru unde nu voescu.

Dantiurile cele mai vechi spanioli — a trebuitu acum se faca locu cuadrilulu si la totu

feliulu pe poice, in fine la tóte jocuriloru strictiose sanetatii, fora caracteru si frumsétia. Clas'a Galaniloru e o clasa deosebita care merita putina atentiune.

Fii ómeniloru de védia si stare, au numai pricepere pentru ce e galantu (nu trebuie se fie totdeauna frumosu) caletoriindu prin statele unite, ori prin Europa, adueu mai putine cunoscintie, dar mai multe modele de moda, si tóta lumea i privesce ca pe lionii dilei, ba chiar nici cauta cineva la cunoscintie solide, ci la fracu bine croitu ca tóta lumea se-lu urmeze, si tóte frumuseiele se mi-lu admire!

E timpulu ca se finimu pontru ca suna diece óre, si la diece óre toti cei de omenia suntu acasa; absentéza numai jucasiu in carti, ex-profeso' si cate unu retacitu redimatu pe unu stalpu óresi-care aseceptandu ca se se deschida ferést'a de la cutare balconu. Si noi finimu deci cu vietia locuitoriloru din cetatile Mejiului.

spuna tóte de a menuntulu, căci éca în Romani'a nu se scie nemica despre emisari.

Aceptăm se ni spuna foile regimului cu atata mai vertosu, căci vrem a examina apoi cari sunt tendințele d'aristicele straine cu aceste scornitire.

Le vom examina căci nu putem suferi asemenea prepuzuri, cum fidelitatea și loialitatea noastră catra naltulu tronu e lovita cu palma preste fatia, și acésta lovitura vine chiar de la d'aristicele acelor natiuni cari rebelaseră contra tronului pre candu noi romanii pentru sustinerea acelu tronu prè naltu mergeam în batalia mai mare parte fora arme a ne lupia contra celor bine inarmati.

Frasi unu cercu de alegere romanu vacantu.

(bn) Prin mórtea fostului ablegatu la die-ta de Pest'a în anii 1848, 61 și 65 I. Rónay, cerculu alegatoriu a San-Nicolaului mare în cottulu Torontalului devon vacantu.

Pre candu se apropiá alegerea de ablegatu în cercurile romane Oravit'a și Pecica, pre atunci aparuseră în „Albin'a“ unii artieli fátate interesanti sub titlulu: „Dóue cercuri de alegere fóstate vacanti, și dóue inca vacanti“, prin cari romanii din cercurile respektive erau admoniti la contielegere, fraticitate și unire; erau provocati a veghia supra intereselor natiunali alegendu-si ablegati din senulu lor, cari se apere la timpulu seu drepturile competiti unei natiuni esistente, numai prin firmulu ei caracteru și constantia-i innascuta, dar dore, a aceste cuvinte inspirate de unu adevuru atatu de naturalu, nu-si produsera efectulu doritu, nu dóra pentru nepasarea romanilor de sant'a lor cauza natiunale, pentru care pururea s'au luptatu și se lupta și în presente cu atata energia și zel: ci numai prin intrigele neamicilor cauzei noastre natiunale — tiesute cu atata desteritate — cadiura romanii din numitele cercuri, alegendu-se în Oravit'a Grünzenstein în loculu candidatulu natiunale d. Zenone de Mocioni, éra în Pecica unu magiaru în loculu Dlui Philimonu.

Dupa astfelu de eveniminte triste, cari sternesc a dorere adanca în anim'a fie carui romanu bine sentitoriu, va fi óre posibilu, ca romanii din San-Nic. mare se triumfe și se reese cu unu ablegatu romanu? Dacu în susatinsele cercuri, — unde intielegint'a romana e atatu de insemnata, si romanii sunt compacti, unde si în 1865 s'au bucuratu romanii — fie-le spre lauda disu — de ablegati din senulu lor, acum pre langa totu zelulu și nisuint'a romanii, desí cu gloria, cadiura prin intrigele inimicilor nostri: e óre cu potintia reesirea cu unu ablegatu natiunale intr'unu cercu, în care intielegint'a romana e atatu de mica, unde romanii sunt asié de imprasciati, în catu nici unde nu se afla în majoritate, si ce e mai iusemnatu, unde romanii nici candu nu potura fi fericiti a se bucura de unu reprezentante natiunale? Va fi óre cu potintia, ca cottulu Torontalului, unde romanii se arca pan' la 80 de mii, se maresca macaru cu unu barbatu capace si bravu natiunalistu, numerulu celu atatu de micu a braviloru luptatori pentru indroptatirea egala?

La aceste intrebari vor se respunda faptele: si noi ne restringem cu asta ocaziune a descrie numai miscamintele observate pana acum în cerculu alegatoriu. Romanii inca în 65 se

grupara pre langa binemeritulu barbatu de natiune d. V. Bogdanu, nisuintu din respoteri a recsi cu DSA; inse discordiele, neintielegerile escate între densii, rotacirea unor'a din preotii romanii prin castrele strainilor, si mai alesu desbinarea serbiloru de catra noi, causara triumfu și invingere contrariloru nostri, éra nóa cadere, desí gloriósa!

Pan' acum sunt 3 candidati în cerculu S. N.-mare: adeca spt. d. V. Bogdanu, canoniculu si fostulu parocu în S. N.-mare Szalay, si unu armeeanu cu numele Dániel Jancsi; e de insemnatu, ca cestu din urma de trei-ori cadiu pan' acum, si totusi nu si-a perdutu curagiulu: Si fractus illabatur orbis.

Cortesiadele s'au si inceputu: Dániel Jancsi lucra din respoteri cu instrumintele sale; beuturile spirituóse, si promisiunile góle au rola; si macarea suntem deplinu convinsi, ca densulu si cu asta ocaziune va pati ca mai nainte, totusi procedur'a-i ni póte fi spre stricare.

Alegerea se va intempra în 17 augustu c. n. despre care voi referá la timpulu seu. Deci voi braviloru alegatori romanii din cerculu S. Nic. mare trebuie se ve ingrigiti pentru representarea vóstra prin astfelu de barbatu, de la care poteti cu dreptu acceptá, ca va fi sinceru si ageru luptatoriu pre aren'a parlamentarismulu pentru interesele nóstre scumpe natiunali; nu ascultati de promisiunile false a contrariloru vostri, cari vreu se ve intrebuinteze de instrumentu spre ajungerea scopuriloru lor egoistice, căci deca ne vom aplecá acestei amagiri, vom comite o lasitate unu pecatu fatia cu sant'a nóstra cauza natiunale, si acelu a romanu, carele si-vinde dreptulu si consciint'a pentru unu „blidu de linte.“ Dreptaceea „uniti în cugete si simtiri“ adunati-ve cu totii în giurulu bravului vostru conducatoriu spt. d. Bogdanu cu incredere, si naltiatu stindardulu natiunaltice, lasati-lu se falfaia cu superbia, pentru carea veti primí recunoscint'a natiunei si respektulu strainiloru, căci ati portatu cu demnitate acelu simbolu scumpu, pre carele stá scrisu „egal'a indreptatire!“

Romania.

Continuám a insirá parerile deselinteloru diarie din Romani'a despre adunarea ce se proiectase la orasiulu Romanu. Spre bucuria nóstra, vedem ca proiectulu neincetatu intimpina descuviintiare. Astfelu diariulu „Timpulu“ ce apare la Galati, în nr. din 9 I. c. v. vorbindu despre prochiamațiunea separatistiloru (publicata de noi în nr. tr. Scusa pentru terminulu de seperatisti, căci nu gasim altulu) dice:

„Aperatoriu fidelu alu natiunei si a principieloru salutare si romanesce „Timpulu“ si-radica si asta data cu indignatiune vócea contra adresei ce publicám mai la vale, atragendu asupra-i cea mai seriósa atentiune a tuturoru barbatiloru ce au luptatu si lupta cu ardóre si sinceritate pentru natiunaltate si independintia, pentru ori ce cestiune romanéscă; căci scopulu acestei adrese e o sinucidere a Romaniéi, o crima din cele mai mari ce cineva póte comite vis-à-vis de parintele seu, de natiunea sa! Sub cuvinte amagitóre si seductibile, scopulu acestei convocari e de a ne face se perdem pana si actulu celu mai sacru si mai maretu ce au sevarsitu vr'odiniórea Romaniéi! se perdem sen-gurulu principiu ce a salvatu Romani'a, unulu din actele cele mai maretie ce amu facutu în momintele nóstre de patriotismu si de marire

natiunala, se perdem Unirea! Vai! róa, car-turari si farisei, voi cari n'aveti nimicu de santu, cari n'ati sciutu se conservati nici propri'a vóstra avere lasata de parintii si rudéle vóstre, pentru ce veniti se ni rapiti liniscea si celu mai sacru tesauru dobanditu cu pretiulu atatoru ustanelé si a atatoru sacrificie provenite din partea aceloru barbati inspirati de principiile de libertate, independintia si marire natiunala, éra nu din partea vóstra, nici prin ustaneléle vóstre, căci voi ati fostu totdeun'a a cincea róta la caru, ati fostu, sunteti si veti fi o adevérata pedeca pentru totu ce e natiunale, pentru totu ce e mare si Romanescu! Au nu cugetati voi cá, facendu unu asemene actu, blastemulu lui Ddieu si alu natiunei va cadé peste capulu vostru si a urmasiloru vostri? Nu vedeti cá, pentru satisfacerea unei ambitiuni órbe si a unor interese meschine, perdeti tiér'a si viitorulu a 5,000.000 de Romani? Nu ganditi cá acestu poporu, marinosu si blandu, vadienduse lovit si tradatu în ceea ce are mai scumpu, se va scolá cu mania contra ucigasiloru sei?

O! dar inzedar ve veti gandí la tóte acestea, căci sunteti deprinsi, potemu dice din lé-ganu, cu asemene acte infernale, si pentru o crucilitia séu o bucatia de auru sunteti în stare a vi vinde si copíi, a vi tradá si!

Asiá dar, e de prisosu se ne mai adresámu vóa, vóa cari, nutriti asemenea idei vile si degradatóre, căci suntemu convinsi cá pentru voi cuvintele nóstre sunt ca nevenite, fiindu cá inim'a vóstra e prè impetrata, mintea vóstra prè intunecata pentru ca se se deschida si se concépa acele idei sublime ce nu potu nasce decatu numai în inim'a si mintea celor ce în adevuru si-iubescu tiér'a, si în specie, tuturoru acelor'a caror'a natiunea li-a incredintiatu sórtea si viét'i'a, ca Deputati si Senatori, conjurandu-i în numele a totu ce au mai scumpu în numele iubitei nóstre Romanié a despretiú ori ce consilie venite din partea tradatoriloru natiunei, si prin urmare, a considerá de zero si convocarea, séu mai bine dicendu, invitatiunea ce vi s'a facutu din partea renumitulu comitetu Ceaur-Balsi-Sturza. Inse se nu ne oprimu aci, ci în unire cu totii, se lucrám din tóte poterile la derimarea tuturoru planuriloru infernale si antinatiunale ale acestei clice vendute strainului, si se cautám, astfelu, a ascurá tierei liniscea cea mai perfecta, de care cu deosebire are trebuintia astadi pentru prosperarea si fericirea sa.

Nu ne indoim ca si guvernulu va fi luat si va luá mesurile cele mai energice, spre a inadusi asemenea conspiratiuni indreptate nu asupra lui ci asupra Natiunei, căci elu cata se preveda funestele consecintie la cari ar poté dá locu reesirea acelei intreprinderi miserabile, a celei crime de lese natiunaltate. Pentru noi cestiunea e clara, fiindu cá planulu tuturoru intrigeloru, tuturoru masinarielor ce se urdiescu la lumina si la intunericu, mai cu séma de la 11/23 februaru e separarea si prin urmare mórtea Romanié! căci atunci vomu fi perduti ca natiune: Moldova se va anesú cu Russi'a, éra Valachi'a cu Austr'i'a. Éta dar care aru fi adevératulu scopu alu intrunirei de la Romanu. Prin urmare, credem de prisosu a mai adauge unu senguru cuventu, căci faptulu e atatu de gravu si atatu de frapantu, în catu e de ajunsu se-lu numim numai, pentru ca se susciteze indignatiunea tuturoru barbatiloru în pepturile caror'a mai bate o inima romanéscă, si se lucrám, cu inima si sufletu, la salvarea nimei nóstre comune.

Ori cum fie, noi avemu convingere tare, cá Ddieulu parintiloru nostri, Ddieulu Romanié, ne va protege si asta data ca totdeun'a, si prin urmare dusmanii si tradatorii natiunei se vor nemici, faptele loru diavolesci voru desparé de pe orizontele Romanié ca pulberea dinaintea ventului, éra Romani'a va inaintá marétia si frumósa pe calea ce i-e deschisa de Suveranulu seu, a caruia divisa „nemica fara Ddieu“ lu va ajutá, fara indoiéla, a o conduce mai rapede la loculu destinatulu ei de Providintia. —

— Asemenea si „Gazeta de Iasi“ descuviintieza proieptulu numitei adunari. Din articulu acestei foi, cu datulu 13 I. c. v. estragemu: „Ceea ce se dice despre intentiunile re-presentantiloru este cá mare parte din ei nu vor merge la acea intrunire. (Urméza numele apoi scrisorile celor'a ce au respinsu a participá. În urmarea spresiunii opiniiunii publice si a despusetiuniloru guvernului, neci separatiunii nu vor mai cugetá de adunare.)

Din parte-ne, nu vedem neci cum, care póte fi rezultatulu practiculu alu ideei unei asemenea intruniri.

Suferintiele nóstre sunt mari în adevuru, si multe la numeru; noi scotim inse, cá D-nii senatori si deputati din Romani'a de dincóce de Milcovu numai, nu potu se cunósca senguri relele de care suferé Romani'a intréga si, necunoscendu reulu, nu potu prin urmare gasi neci leaculu. Dacu vor ei se se intielega asupra suferintieloru generale, cunoscute de toti, concursulu lor numai nu ni se pare suficientu.

Se admitem inse unu momentu, cá ei ar pune degetulu pe un'a din ranele profunde si doreróse sub care gemu si se storcu poterile tierei: starea finantieloru, de exemplu. Se admitem cá, în delibertiunile lor, ar ajunge oí la solutiunea cea mai nimerita a acestei cestiuni. Putini la numeru, ne formandu majoritatea, fi-vor ei destulu de fericiti si si de persuasivi, pentru ca mai tardiu, în Camerele tierei, se póta grupá în jurulu solutiunei lor majoritare necesaria pentru ca ea se nu remana o fictiune? Cine li dá asta garantiá? Pe catu timpulu ea lipsece, potemu dice cá rezultatulu finalu alu unei asemenea intruniri nu póte fi de catu unulu.

Totu asemenea rezultatu va avé si ori ce solutiune s'ar proiectá de Dominiéle lor în interesele speciale ale Moldovei cari sunt nedespaltite de interesele generale ale Romaniéi.“

Economia.

Tergulu de Viena.

Preturile negótielor sunt:

	centenariulu (marge, mage)
Bumbaculu Egiptianu	100 fl. 110 fl.
„ Nordamerican middl.	78 — „
„ Grecescu	— „ 70 „
„ Levantinu 1.	60 „ 65 „
„ Persianu	50 „ 57 „ 50
„ Ostind. Dhol. fair	62 „ „
„ „ Surate fair	50 „ 52 „ 50
Canep'a de Apatin	17. — fl. 19.25
„ „ Itali'a, curatite faine	62 fl. 78 fl.
„ „ „ mitf.	50 „ 60 „
„ „ Poloni'a naturala	17 „ 18 „
„ „ „ curatita	24 30
Inulu natural de Polonia	18 22
„ „ Moravia natural	24 „ 36 „

Interpelatiune.

Ce va fi voindu omulu acest'a cu interpelatiunea lui în unu diaru? Ce ministeru va se fie acelu pe care voesce elu a-lu luá aici de seurtu? — Asiá voru intrebá lectorii, si au cuventu. Dar pentru ce se nu am si cu cuventu a intrebá, cu ce privelegiu s'a datu interpelatiunea numai parlamentelor? Pentru-ce ratiune noi cari nu suntemu nici deputati, nu mai de parte fora celu pucinu la Pesta, cari nu facem nici política inalta, — noi se nu fimu în dreptu a ne usi de acestu cuventu? — Eu vreu se dau cu petiorulu acestui privelegiu fora pergamentu, precum asiá dá la multe altele cu pergamentu si litere de aur, deca ar stá în puterea mea. In scurtu; voiu a interpelá ministerulu de la departamentulu — filologiei, alu carui organu este „Archivulu“ pentru filologia si istoria.“ Ministerulu a calcatu în acestu organu constitutiunea publicata în 1854 sub nume de „Elemente de limb'a romana“ si în 1858 sub nume de „Compendiu de gramatic'a limbéi romane“, care s'a desbatutu în comisiunea ad-

hoc din octobre 1860. si s'a rediecatu la validitate de lege în parlamentulu întregéi Dacie ténutu în Brasiovu în 1862. si cari, mai lunile trecute se comentara de chiar dlu primu ministru în *principiele de limba si scriptura*.

În virtutea acestei constitutiuni, care ni s'a impusu cu unu „quos ego . . .“ si sub amenintiarea notei de nefidelitate a o urmá toti si în tóte, vinu a interpelá pe laudatulu ministru celu pucinu pentru urmatórele calcari ori abateri de la constitutiune.

Pentru-ce a scrisu *átatu, câtu?* apoi deca acestea s'ar scrie asiá, pentru-ce nu a scrisu si *cându pâna, ántáiu, intempra?* Deca a scrisu *paná, catrá,* pentru-ce nu si *decá, ecá, contrá?* Deca scrio sing. *fase,* plur. *fasi* de la *φάσις,* pentru-ce nu a scrisu si sing. *lipse,* plur. *lipsi* de la *ἐλλείψεις?* *praxe* în plur. ar trebui se fie *praxi.* Pentru-co a scrisu în romania *Thermopylae?* apoi deca va se fie bine asiá, pentru-ce nu a scrisu *Graecia?* Pentru-ce a scrisu *Themistocle* si *Athens?* Deca pe langa totu *laptele,* pe langa *tote noptile,* pe langa

tote faptele bune si chiar pe langa *tote fripturile,* suntu bune si *lecturele, rectificariile, efectuarile* si a. pentru-ce se nu fia bune óre ficsarea ortografiei, ba chiar si *ideile* ficsé séu fixe, căci dupa ministeru este totu atata. Deca inaltulu ministru este *chiamatu a clarificá* constitutiunea pentru-ce nu o face mai chiara pentru-ca se o pricepa *chiar?* si cetatenii de rendu din imperiulu ortografiei.

Deca *de in si pre in?* de ce nu pe totu loculu *de intru si pre intru?* apoi analogu cu acestea pentru-ce nu si *totu undenea?* Pentru ce scrie acum *lexicalu, praxe, taxa, examinare, sphynxu, tryptichu, ellipticu, scythicu, quadratura, s. a?* Deca inconstitutiunii va se fia bine si asiá, apoi pentru-ce nu a scrisu *experientia, exactu, fixcare, extremu, philologia, alphabetu, etymologia, typaru, consequentia, quare, dequa.* Deca este bine scriesoria, de ce se nu fia si *ninsoria, plansoria, unsoaria?*

Atat'a despre ortografia!
Se-mi fia permis a intrebá ceva cu tota

supunerea *omagiale* si despre *neologitare* ori latinisare.

Deca organulu ministeriale ié peste picioru pe *dificiltu-mente, fusilatu, prisonezu.* — atunci pentru-ce scrie *dificiltate, utilu, licitu, jure, aurifodina, augmentatu, aberratiune* si chiar *condescendentia?* teribile, sollicitu, testificá, estructure, fatigá, infibulá, facilitá, depictu. Dupa ce lego mi-ar fi si mie permisu acest'a? Căci eu n'asiu voi se comitu nelegiuri, macaru de m'ar pune chiar si ministru si togma n'asiu gresi bucosu, ca nu cumva se me pomenu cá me punu si pe mine ministru.

Pote-cá unii me voru indreptá la „*Concesiiunile ortografice*“ în Archivu nr. III. Dar se me ierte dloru cá *concesiunea,* nu va fi nici odata rectificare, nu va fi nici candu *temeu* séu *principiu* si cu atata va poté scusa ori espiá ilegalitatea. Altu-felu mi marturisescu slabitiunea, cá eu nu am potutu conciliá acele concesiiuni cu logic'a din o sistema, cu legatur'a diñ o machina, unde lips'a celui mai neinsemnatu omu, conturba si restórna totulu. Balbinianu.

Mierea de Ungari'a naturala	18 18 1/2	"
" " Banatu alba	"	"
" " Ungari'a galbena	18 1/2 19 1/2	"
Sementi'a de trifoiu din Stiria		
cea rosia curatita	32	33
" lucerna italiana	30	"
" " francésca	42	44
" " ungarésca	27	28
" curatita	29	29 1/2
Talp'a lucrata (Pfundleder		
prim.)	84	86
" (" Corametti)	79	82
Pelea de bou, uda cu corne,		
cea din Poloni'a de 21—22 cr.		
" din Ungari'a de 24—25 "		
" " uscata cent.	51—53 fl.	
" vaca " " 58 " 60 "		
" vitielu " " "		
" fora capetine	130	135
" cu capetine	118	122
" din Poloni'a	84	88
Cleiu' pentru templari celu negru	14 14 1/2	"
" " celu brunetu	17	19
" " celu galbenu	19	21
Oleulu de inu	32 1/2	33
" " rapitia (rafinatu)	"	"
" " terpentinu galitanu	13 1/2	14
" " rusescu	14.50	15
" " austriacu	18.50	19 1/2
Colofoni.	7	7 1/4
Smol'a negra	5 1/4	5 3/4
Unsorea de cenusia din Iliri'a	18 1/2	19
" " Ungaria (alba)	15 1/2	16
" " " (albastra)	14	15
Rapiti'a din Banatu, metiulu		
" austriacu	5.90	6
Perulu de capra din Romani'a	27 fl.	30 fl.
Lan'a de oie, cea de ierna	115	120
" " " vera	110	120
" " mielu	190	200
" " oie din Transilvani'a	115	"
" " " Brail'a, Jalomiti'a	80	"
" " " Romani'a mare	76	"
" " " mica	70	72
" tabaci (Gärber) din Romani'a	78	"
" oie din Banatu, cea comuna, grósa	65	"
" oie din Banatu tigai'a	75	"
" vera din Besarabi'a	"	"
Unsorea de porc	36 1/2	37
Slanin'a afumata	39	40
Cer'a din Banatu si din Ungari'a, cea galbena	130	"
cea nalbita	"	150
Prunele uscate, din 1865	22	23
Zaharulu Raffinade	30	31
Melis	29.50	30
Lompen	28	28.50
Grâuulu din Banatu 89 2/3 metiul	5.50	cr.
Ordiulu	"	"
Ovesulu din Ungar.	"	"
Seulu de oie din Romania	"	"
Coltiani (Knoppert) I. din 1866	10	10.25
" " II. " 1866	9	9.25
Dirdie (Trentie) Unguresci, albe	10	10.25
" " jumetate albe	8.50	9
" " obele	6	6 1/2
" " ordinare	5.25	5.50

Viena, 28 iuliu 1867.

Fiindu că acum'a este timpul secerisului, va fi bine se avem în vedere pretiurile bucatelor din mai multe piatie.

Acést'a e de lipsa si din cauza că variandu cercarea bucatelor (vedi repórtele de la Aradu si Temisióra) vendiatorii se se convinga că acum e de lipsa multa precautiune, căci multe sciri sunt si tendentióse.

In burs'a cerealeloru de aici existe o fluctuatiune (nestatornicia) nespusu de mare, desí a acum'a rezultatulu secerisului nou este securu in tóte privintiele. Burs'a cerealeloru indegeteza o turburare, casí candu am aseptá se erumpa atare resboiu mare ori o fómete cumplita. Deosebita nestatornicia se obsérva in strainetate, si de cateva septemane se obsérva ne intreruptu că la acele piatie in dilele 5 d'antau ale septemanei se urca pretiulu din di in di, si in diu'a a sies'a scade era mai pe catu s'a urcatu in septeman'a intréga. Pretotindenea se cauta bine bucatele, éra adunarea bucatelor in piatiele nóstre este de cantitate enorma, si tóte

aceste cereale adunate au menitiunea a esi din tiér'a nóstra, adeva a trece in strainetate.

Asiá nestatornicia fu si burs'a de ieri (27. I. e.) a bucatelor; fie care pretiu alterá (schimbá) cumperarile ce se facura mai la urma, fie care pretiu nou, ofic., infocá pre cumperatori si vendiatori, precum éra tendinti'a espresa in elu, si fie care cercetatoriu alu bursei avea alta parere. De asta data se vendura din depositele de grâu nou, abié 12.000 meti, éra grâu vechiu fórté putienu; tendintiele érau linisicórie si de ace'a si vendiatorii se aretau in retragere de la tergu.

O móra de aici cu vaporu cumperá 4000 meti grâu de 88 2/3 den Banatu cu 5 fl. 50 cr., promptu; alta partita de grâu ajunse pretiu de 6 fl. 10 cr. se so platésea cu 14 dile mai tardíu. Secar'a se cercá fara intrerumpere si ici-colé se platia cu 10 cr. mai scumpu de catu in septeman'a trecuta. 500 meti de secara din Ungaria, adusi aici la Vien'a, se vendura cu 3 fl. 85 cr. Ordiulu este cercatu pentru strainetate, fabricele de vinarserii asecepta ca se se mai inlesnéscá, altoum ordiulu este pré primitu, promptu, si placutu daca se promite a lu liferá mai tardíu. In casulu d'antaju lu platescu cu 2.60—2.70 de metiu. Cucurudiulu n'are trecere. Ovesulu, neavendu multi cercatori, trecu cu 2—3 cr. mai estinu, adeva celu de 43 2/3 cu 1 fl. 50 cr. de 46 2/3 cu 1 fl. 60 cr., 48 2/3 cu 1 fl. 70 cr. de la Raab. Farin'a avu trecere mai buna in acésta septemana, fiindu că se primia cu placere restulu din urma de farina vechia; soiuri de farina negra lipsescu de totu si pentru ace'a se platescu fórté scumpe.

Notările oficióse:

Grâuulu de Banatu, in locu, aici, de 88 2/3 5 fl. 50 cr. Papisoiulu, transito, 80—84 2/3 cu 3 fl. 20—3 fl. 40 cr. Secar'a din Ungari'a, in locu, aici, de 80 2/3 cu 4 fl. — 4 fl. 15 cu, marfa nóua, dto., in locu, cu 4 fl. 30 cr. Ovesulu din Ungaria, transito, de 42 2/3 1 fl. 76—1 fl. 78 cr.; de 44 2/3 cu 1 fl. 80 — 1 fl. 84 cr.; de 46 2/3 cu 1 fl. 88 — 1 fl. 92 cr.; de 48 2/3 cu 1 fl. 96 cr. — 2 fl.; celu de 50 2/3 — pretotindene transito — cu 2 fl. 5 — 2 fl. 10 cr. de metiu. Grâu au trecut 10.000 meti. — Pretiulu farinei in val. aust. pentru unu centenariu (magia) vienesu cu totu cu contributiunea de consumu: farin'a de grâu cea mai fina nrulu 0 12 fl. 50—13 fl. 50 cr.; pentru cofetarii nrulu 1 cu 11 fl. 50—12 fl. 50 cr., totu d'acea pentru mancare, nro 2, cu 10 fl. — 11 fl. din ace'a nrulu 3, cu 9 fl. — 10 fl.; farina de franzóle (Semmel); nrulu 4, cu 8 fl. — 9 fl.; farina de pane nro 5, cu 7 fl. — 8 fl.

Aradu, 27 iuliu 1867 st. n.

In reportulu meu din septeman'a trecuta me cam vaitaiu despre seceta, esprimandu-mi frica că va stricá cucurudiulu; acuma sum silitu a aretá că secetá devine sentita, si cumca este fórté dorita o plóia pentru cucurudiu, căci altcumu frumseti'a ce o are, va perde-o catu de curundu. — Ómenii nostri triera fara impede-care; la piatia se cam imbuidiescu bucatele, ce altu-cum sunt corcate, dara pretiurile, abié se mai tienura la naltimea loru din septeman'a trecuta. Cu de demanétia trecu grâuulu cu fl. 3.90—4, éra mai catra médiadi se urcara pretiurile, platindu-se grâuulu de calitate buna cu fl. 4.15—4.25, celu de calitate mai slaba si mai mestecat cu secara trecu cu fl. 3.65—3.80. Cerealele cumperate le spedéza numai de catu pe calea ferata parte pentru liferare, parte pentru ca negociatorii se-lu póta vinde cu pretiu mai bunu la piatiele straine. — Cucurudiulu (papisoiulu) este bine cercatu si se platescu cu 3 fl. celu vechiu, cucurudiulu nou inca este cercatu, suntu cumperatori cari lu platescu cu pretiurile de mai nainte, dara nu se afla vendiatori.

Altcum cucurudiulu e frumosu i lipsescu inse plóia. Secar'a o cumpera si consumatorii si strainii, dau cate fl. 2.80—2.90 de metiu. Ordiulu incepe a veni in vigóre, ici-cole intréba de elu, pentru celu bunu se oféra cate fl. 1.50—1.55 de metiu; la piatia a fostu pré slabu representatu. — Tempestatea — dupa cum disieiu la inceputu — este preste mesura ferbinte si uscatiósá, éra Muresiulu scade pe di ce merge totu mai tare.

Temisióra, 26 iuliu 1867.

(Reportulu de septemana a Loidului din Temisióra.) — Pretiurile inalte ce se

plateau pentru grâu la finea septemanei trecute si la inceputulu acesteia, scadura fórté tare, pentru că timpul érá pré favorabilu treeratu-lui si imbuidira bucatele de la tiéra; asiá in tergulu de septemana de astadi trecu grâuulu curatu (prima) abié cu fl. 4—4.25 de metiu pana candu soiuri mai slabe se capetau cu multu mai estinu. Calitatea grâuulu nostru de estimpu este fórté deferita, aflandu-se grâu de la 82 pana la 88 2/3 de greu unu metiu; dara multimea lui este de calitate mai slaba. Negotiarea tiermurita a fostu fórté vióie in septeman'a presenta; se caparira cam 100.000 meti grâu pre augustu cu fl. 4.25—4.30, pre septembrie cu fl. 4.10—4.20, pre optobre cu fl. 4, grâu de 84—89 1/2 2/3; aceste pretiuri nu se mai sustienu astadi, si au numai validitate nominala. Secar'a este cercata si acum, marfa efectiva lipsescu, platindu-se cu fl. 3 de metiu. Tóte cele lalte soiuri de bucate sunt neglese.

Notám:

Grâuulu de 83/84 2/3 fl. 3.50, 85/86 2/3 cu fl. 3.80—3.85, 87/88 2/3 cu fl. 4—4.25 pe terminulu augustu cu fl. 4.10—4.20, septembrie cu fl. 3.90. — Secar'a 78/80 2/3 cu fl. 2.70 2.80, pre septembrie efective 3 fl. — Ordiulu 66/70 2/3 pre septembrie cu fl. 1.60—1.70. — Cucurudiulu romane cu fl. 2.50—2.60 de m. — Ovesulu 46/48 2/3 cu fl. 1.40—1.45.

VARIETATI.

— Sultanulu in Viena. Maiestatea Sa turcésca sosindu aici sambeta demanétia, la curtea calei de feru fu primitu de catra Maies. Sa Imperatulu pre care l'insotise acolo mai multi demnitari civili si militari. Mai multo mí den poporu se adunasera a vedé pre Padi-siahulu, caruia pretotindene i facura ovatiuni. Dupa bineventarile indatinat, Sultanulu si-esprese bucuri'a că vede pre Imperatulu Austriei fatia de fatia, si dederá mana apei cateva carutie de curte dusera pre Sultanulu si suit'a lui (in care o principele moscenitoriu, doi frati ai Sultanului, Fuad-Pasia si alte notabilitati) catra locuinti'a imp. Schönbrunn. In caruti'a prima érá M. Sa Imperatulu, caruia de a drépt'a sie-dea Sultanulu, fatisiu luase locu Fuad Pasia (carele sierviá de dragomanu la conversatiunea Imperatorulu fiindu că Sultanulu nu scie francesce noci alta limba afara de turcésca) si principele moscenitoriu alu Turciei care are etatea de 7—8 ani. In carutiile urmátórie fura cei lalti óspeti si demnitari. La Schönbrunn Sultanulu si suit'a lui fu primitu si de catra archiducii naltci case, pre cari Imperatului fece cunoscuti si Sultanulu dede mana ficarua, éra arciducelui Albrecht de dóua ori. Sambet'a fu menita recreatiunei dupa ustanéla de drumu. Domineca Sultanulu, insocitu purure de Imperatulu, si suit'a lui insocita de membrii casei domnitóre fecera escursiune in jurulu Schönbrunului pre carutie. Poporatiunea i-a intempinat pretotindene cu vivate. Luni a manevratu artileri'a langa Schönbruu, si poporulu adunatu se dá cu socotéla a fi fostu la 10 mí. Sultanulu s'a infatisiatu in vestiminte militare, calare pre unu calu arabicu, pasindu de adrépt'a Imperatorulu carele asidere érá in uniforma. Intre militarii imp. din suita se vedeau si doi turcesci. Principii turcesci se ivira in carutie de curte la privirea manevrei. Fuad Pasia facutu visita lui Beust. Pentru astadi (marti dupa médiadi) in programulu petrecerei Sultanului in Viena, — dupa ce s'a mutatu de la Schönbrun in curtea imperatésca din orasiu — e otaritu o preumblare pe carutie in Prater. Curiositatea poporulu e fórté mare si adese ridiculósa.

— Unu preotu falsu. Die Wiener-Neustadt se scie in „Kireh. Z.“ că acolo unu omu strainu infatisiandu-se unui preotu si aretandu opistole de recomandatiune de la alti preoti rom. catolici din Ungari'a, l'a facutu pre acestu preotu se créda că e preotu-missionariu, deci a tienutu liturgiá, a impartitu s. cuminecatura fora a sminti in ceremonii, si numai tardíu — cum si cum nu — fu descoperitu că neci traduce nu scie din latinésca, deci lu pusera la inchisóre unde l'asecepta o pedépsa aspra.

Concursu.

In protopresviteratulu Beiusiului se afla urmatóriele statuni invetiatoresci vacante anume:

1. Opidulu Beiusiu impreunatu cu unu salariu anuale de 184 fl. v. a 6 cubule de grâu si 6 stangeni de lemne. —

2. Opidulu Baitia (Rézbánya) d'in lad'a besericei 75 fl. 60 cr. v. a. din cass'a asociatiunei baesiloru 75 fl. 60 cr. v. a. de la comunitate 31 fl. 50 cr. v. a. 3 cubule de grâu si 5 orgí de lemne. —

3. Leheceni cu 136 fl. 10 cubule bucate 10 orgí de lemne. —

4. Socani cu 126 fl. 4 cubule grâu 4 cubule cucurudiu 8 orgí de lemne 118 portiuni de fenu, totu atate fuióre si atate itie de pasula. —

5. Segisce cu 115 fl. v. a. 14 cubule grâu 4 cubule cucurudiu si 9 orgí de lemne.

6. Campu-Colesci cu 107 fl. v. a. 6 cubule grâu 4 cubule cucurudiu si 6 orgí de lemne. —

7. Campani cu 105 fl. v. a. 8 cubule grâu 4 cubule cucurudiu si 12 orgí de lemne.

8. Dragoteni cu 100 fl. v. a. 6 cubule grâu, 2 cucurudiu, 100 portiuni de fenu, totu atate portiuni de paie, atate fuióre si atate itie de pasula. —

9. Pocola cu 100 fl. v. a. 6 cubule bucate si 6 orgí de lemne. —

10. Cusiisiu cu 84 fl. v. a. cubule grâu, 2 cubule cucurudiu 6 orgí de lemne. —

11. Henschisiu cu 84 fl. v. a. 6 cubule grâu, 2 cubule cucurudiu 8 orgí de lemne. —

12. Solymosiu-Petrésa cu 80 fl. v. a. 8 cubule grâu 6 orgí de lemne. —

13. Poiéna cu 60 fl. v. a. 4 cubule grâu 4 orgí lemne. —

14. Fenerisiu cu 60 fl. v. a. 2 orgí de lemne. —

15. Borz cu 60 fl. v. a.

16. Remetea cu 40 fl. v. a. 6 orgí lemne. —

17. B. Samartimu cu 20 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vre una dintre aceste statuni invetiatoresci, voru avé recurselu loru bine instruate de la publicarea acést'a in restimpu de 4 septemane, adresate catra Vene-rabilulu consisteriu Aradanu, a le transpune la subscrisulu inócece. —

Datu in Beiusiu la 3/15 Iuliu 1867.

(3—3) Georgiu Vasileviciu m. p. protopr. gr. or. alu Beiusiului.

Cursurile din 29 iuliu 1867 n. sér'a.

(dupa aretare oficiále.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	52-75	52-90
" " contributiunali	58-60	58-70
" " nóue in argint	88—	88-50
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	81—	81-50
Cele nationali cu 5% (jan.)	67-65	67-85
" metalice cu 5%	67-30	67-50
" " maiu—nov.	59-80	60—
" " 4 1/2%	49-75	50-25
" " 4%	44-25	44-75
" " 3%	33-50	34—
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	76—	76-20
" " " 1860 1/2 in cele intregé	87-70	87-90
" " " nóue in argint 1/2 separata	90-75	91-25
" " 4% din 1854	74—	75-50
" " din 1839, 1/2	138-50	139—
" banciei de credit	124—	124-50
" societ. vapor. dunarene cu 4%	86—	87—
" imprum. princip. Eszterházy á 40 fl.	90—	93—
" " Salm á "	29—	29-50
" " cont. Palffy á "	25—	25-50
" " princ. Clary á "	26-50	27—
" " cont. St. Genois á "	22-50	23-50
" " princ. Windischgrätz á 20	17—	18—
" " cont. Waldstein á "	18-50	19-50
" " " Keglevich á 10	12—	12-50
Oblegatiuni desarcinatóre de pamentu:		
Cele din Ungaria	68-25	69-75
" Banatul tem.	66-75	67-25
" Bucovina.	65—	65-50
" Transilvania	64-50	65—
Actiuni:		
A banciei nationali	702—	704—
" de credit	181-10	181-30
" " scont	615—	618—
" " anglo-austriaco	105-75	106-25
A societatei vapor. dunar.	483—	484—
" " Lloydului	179—	181—
A drumului ferat de nord.	168-20	168-50
" " " stat	228-70	228-90
" " " apus (Elisabeth)	137-50	138—
" " " sud	185-50	186—
" " " langa Tisza	147—	147—
" " " Lemberg-Czernowitz	172-50	173-50
Bani:		
Galbenii imperatésci	6-07	6-08
Napoleon'd'ori	10-20	10-21
Friedrichsd'ori	10-65	10-75
Suverenii engl.	12-70	12-80
Imperialii rusesci	10-40	10-45
Argentulu	124-75	125—